

Epifyten op grote hoogte op populieren in het Kromme Rijngebied

Hellingbossen in de tropen, vooral nevelbossen boven 500 m, bezitten een grote botanische diversiteit. Hoge luchtvochtigheid als gevolg van overvloedige neerslag en nevel bieden hier tot in de boomkruinen mogelijkheden voor rijke epifytische begroeiingen met o.a. Bromeliaceeën, Orchideeën, varens en mossen.

In het laagland, zowel in de tropen als in de gematigde gebieden, bevinden epifyten zich veelal laag bij de grond, en alleen in oude dichte loofbossen, zoals bijvoorbeeld de beukenbossen op de Veluwe, kunnen we mos-epifyten tot hoog op de stam aantreffen (Greven, 1992). Slechts in dit soort bossen bieden schaduw en hoge luchtvochtigheid vol-

■ Fig. 1. Het complex gekapte populieren op het landgoed Sandenburg te Nederlangbroek (U).

doende groeimogelijkheden. Een bijzonder verschijnsel deed zich evenwel voor bij populieren die werden aangeplant temidden van essenakhout in het Kromme Rijngebied. Op het landgoed Sandenburg te Nederlangbroek (U) werd in het voorjaar van 1989 een klein perceel volgroeide populieren (*Populus x euramericana* 'Robusta'), omgeven door zeer epifytenrijk essenakhout, gekapt (Fig. 1). Bij onderzoek aan de omgezaagde stammen, die tot ca. 20 m hoogte waren opgegroeid, bleek dat zich op vertakkingen hoog in de stam talrijke mossen als epifyt hadden gevestigd. Iets lager op de stam groeiden ook enkele epifyten, maar het merendeel bevond zich tussen 10 en 15 m hoogte in takvorken. Toen ca. 50 bomen waren geïnventariseerd kon de volgende lijst worden opgesteld (nomenclatuur volgens Dirkse et al., 1989). (zie Tabel 1) Uit Tabel 1 blijkt dat zelfs de in oecologenkringen zo weinig gewaardeerde populier onder bepaalde omstandigheden als foro-

fyt een rijke botanische diversiteit kan bezitten, waaronder zeldzame en bedreigde mossen. Omdat bryologen niet hoog in de bomen naar mossen zoeken kon dit bijzondere voorkomen slechts bij toeval worden vastgelegd. Van de meeste soorten is materiaal ondergebracht in het herbarium van het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek te Wageningen.

Literatuur:

- Greven, H.C. 1992. Changes in the Dutch Bryophyte Flora and Air Pollution. Dissertationes Botanicae. J. Cramer, Berlin-Stuttgart. pp 237.
- Dirkse, G.M., H.M.H. van Melick en A. Touw, 1989. Checklist of Dutch Bryophytes. *Lindbergia* 14:167-175.
- Siebel, H.N., A. Aptroot, H.F. van Dobben, H.M.H. van Melick en A. Touw, 1992. Rode Lijst van in Nederland verdwenen en bedreigde mossen en korstmossen. *Gorteria* 18:1-20.

Tabel 1. Mosepifyten op 10 tot 15 m. hoogte in een opstand van populier op het landgoed Sandenburg (U).

<i>Bryum argenteum</i>	z
<i>Bryum capillare</i>	m
<i>Amblystegium serpens</i>	z
<i>Aulacomnium androgynum</i>	z
<i>Brachythecium rutabulum</i>	v
<i>Brachythecium salebrosum</i>	z
<i>Brachythecium velutinum</i>	z
<i>Ceratodon purpureus</i>	v
<i>Hypnum cupressiforme</i>	v
<i>Orthotrichum affine</i>	v
<i>Orthotrichum diaphanum</i>	v
<i>Orthotrichum pulchellum</i>	z
<i>Orthotrichum striatum*</i>	z
<i>Tortula muralis</i>	z
<i>Ulota bruchii*</i>	m

v = veel voorkomend (meer dan 10 vondsten)

m = matig voorkomend (5-10 vondsten)

z = zeldzaam voorkomend (1-5 vondsten)

* = Rode Lijst soorten (Siebel et al., 1992).